

Erik Lindgren

Om Posten vid järnvägen

Ystad- Skivarp och dess närhet

INNEHÅLL

	sid
Inledning	3
Charlottenlund	5
Snårestad	6
Sjörup	6
Västra Nöbbelöv	7
Skivarp	17
Abbekås	18
Störningar i posttrafiken	18

Urklipp ur 1904 års post-, tele- och järnvägskarta

Copyright Erik Lindgren
Förlagan tillverkad 1999

Posthistorisk skrift 364

Förord

Med detta lilla häfte berättar jag något om posten utmed en av vårt lands kortaste och tillika mest kortlivade järnvägar. Ystad-Skivarps järnväg fick koncession i mars 1898 och den 2 augusti 1901 kunde den 11 km korta bansträckan öppnas för allmän trafik. Sträckan mellan Ystad och Charlottenlund ingick i den äldre banan Malmö-Ystad. Järnvägen sköttes från starten av Ystad-Eslövs järnväg och ingick från 1912 i det stora komplexet Ystad järnvägar.

Järnvägen blev inte ens 18 år gammal och lades ned den 16 februari 1919.

Jag försöker i denna liksom andra skrifter ge exempel på händelser av varierande slag som belyser problem i relationerna mellan Posten och samhället, Posten och järnvägen eller mellan Posten och dess anställda. När jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag förmedlat dessa uppgifter. Ibland saknas poststationsföreståndares namn helt. På grund av svårtolkade handstilar kan i andra fall något namn vara felstavat eller felaktigt på annat sätt.

Jag redovisar hur länge de berörda postanstalterna existerade. I de fall de ännu finns, nämner jag något om deras nuvarande status. För järnvägspoststationerna lämnas namn på dem som formellt hade ansvaret för postservice, även om själva sysslan kanske i flertalet fall överläts på annan i järnvägens tjänst.

Vissa uppgifter har jag hämtat ur Svenska Järnvägsklubbens "*Järnvägsdata*" (ISBN 91-85098-71-X). I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. De olika stationerna återges i den ordning som de skulle komma vid en tänkt resa med järnvägen från Charlottenlund till Skivarp. Vid ett par tillfällen görs avstickare till järnvägen närbelägna lantpoststationer.

Växjö i januari 1999

Erik Lindgren

KONGL. GENERALPOSTSTYRELSENS
1901. CIRKULÄR. N^R XXXII.

(XX. Tilldelas jemväl poststationerna.)

38.

Kungörelse,

angående dels öppnande, dels indragning af poststationer.

Den 2 innevarande månad, då jernvägslinien Charlottenlund—Skifarp upplättes för allmän trafik, öppnas poststation vid en hvar af de å nämnda linie belägna trafikstationerna *Snårestad*, *Sjörup* och *Vestra Nöbbelöf* inom Malmöhus' län.

Samtidigt indragas deremot de nuvarande, inom samma län belägna poststationerna *Sjörup* och *Vestra Nöbbelöf*. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 1 augusti 1901.

Under Generalpostdirektörens frånvaro,

E. BÆCKSTRÖM.

o. f.

Axel Ahlin.

Utgifvot den 2 augusti 1901.

Stockholm,
K. L. Beckmans
Boktryckeri,
1901.

Inledning

Tillkomsten av bandelen Charlottenlund-Skifarp föregicks av omfattande skriftväxling mellan järnvägsbolaget och poststyrelsen resp postinspektionen i Malmö, så som fallet var med de flesta sydsvenska järnvägar. Den förhållandevis långa tiden mellan koncession och trafikstart och de ganska självklara lösningarna av hur postnätet skulle organiseras torde ha bidragit till att det gick lätt att samordna tågstarten med starten för ny postorganisation.

Den föranledde bland annat uppsägning av två dittillsvarande lantpoststationers föreståndare, de i Sjörup och Västra Nöbbelöv. Man kan säga att det rörde sig om flyttning av dessa poststationer till järnvägsstationerna, även om det står indragning av dem i cirkulärnotisen på vidstående sida.

Men "flyttningen" innebar inte endast att poststationerna fick nya föreståndare, d v s järnvägsbefälet, utan också att postföringsnätet ändrades. Detta medförde sålunda ändring av kontrakten för berörda entreprenörer, något som också var en rutinsak med all den erfarenhet som fanns lagrad hos garvade postansvariga efter motparters fyra decenniers flitigt järnvägsbyggande.

Den posttidtabell som tillämpades på den nya järnvägen vid tågstarten återges nedan. Med början på sid 5 berättas något om var och en av berörda stationer i den ordning de kommer vid en tänkt färd från Charlottenlund till Skifarp.

Jernvägsposter:

15, II.

Ystad—Skifarp.

(Från och med den 2 augusti 1901.)

Brl.	Tdn. Skd.	1) Fk.	Brl.	Km.					
Tåg 31.	Tåg 31.	Tåg 33.	Tåg 33.						
6 ¹⁵	6 ¹⁵	2 ²⁰	2 ²⁰	—	Ystad 15, 18, 19	9 ¹⁰	9 ¹⁰	4 ²⁶	4 ²⁶
6 ²⁷	—	—	2 ³⁴	8	Charlottenlund 15	—	8 ⁵⁷	4 ¹³	—
6 ²⁸	—	—	2 ³⁸	—	Charlottenlund	—	8 ⁵²	4 ⁸	—
6 ³⁶	6 ³⁶	2 ⁴⁷	2 ⁴⁷	12	Snårestad	8 ⁴⁶	8 ⁴⁶	4 ²	4 ²
6 ⁴²	6 ⁴²	2 ⁵⁵	2 ⁵⁵	14	Sjörup	8 ³⁹	8 ³⁹	3 ⁵⁶	3 ⁵⁶
6 ⁵¹	6 ⁵¹	3 ²	3 ²	16	Vestra Nöbbelöf	8 ³¹	8 ³¹	3 ⁴⁷	3 ⁴⁷
6 ⁵⁸	6 ⁵⁸	3 ⁷	3 ⁷	19	Skifarp 13	8 ²²	8 ²²	3 ³⁵	3 ³⁵
						Tåg 32.	Tåg 32.	Tåg 34.	Tåg 34.
						1) Fk.	Brl.	Brl.	Tdn. Skd.

1) Dels mellan Ystad och Skifarp dels ock mellan Ystad och Skifarp, å ena sidan, samt Snårestad, Sjörup och Västra Nöbbelöf, å andra sidan.

Charlottenlund

I Charlottenlund möter vi en för postala förhållanden ovanlig avvikelse. Järnvägspoststationen öppnades där den 15 december 1874, dagen innan godstrafiken påbörjades och hela sex dagar innan järnvägen formellt öppnades för allmän trafik den 21 december 1874. Av dessa uppgifter framgår att stationen fanns lång tid innan "vår järnväg" planerades. Charlottenlund är nämligen inte bara den första stationen på den lilla linjen till Skivarp utan också den första stationen, från Ystad sett, på den betydligt äldre Malmö-Ystads järnväg.

Stationsföreståndaren Gaufin Gyllsdorf fick ta ansvar för postgöröml i Charlottenlund från starten. Han följdes i april 1891 av Anders Carl Johan Levaux och i oktober 1908 trädde Walfrid Lang till. Denne hade dessförinnan tjänstgjort tolv år i Ryngge, d v s ända från den järnvägspoststationens start vid Malmö-Ystads järnväg den 1 november 1896, långt senare än starten för de flesta stationerna utmed den sistnämnda järnvägen.

Vid 62 års ålder beviljades Lang avsked i juni 1921 och efter en vakansperiod med trafikbiträdet som ansvarig tog Carl Einar Angelin över chefskapet i oktober 1921. Sedan denne flyttat till Marsvinsholm 1927, ansvarade följande järnvägsmän för posten i Charlottenlund: Ossian Dahl (1927), Erik Georg Swedberg (1927-1929), Edvin Larsson (1929-1940), C Mohlin (1940-1942), Ragnar Larsson (1942-1946), Arne Manfred Grönvall (1946-1953), Hugo Vilhelm Wiktorsson (1953-1958) och Curt Hugo Persson (1958-1967), Karl Erik Ohlsson (vikarie 1967). Wiktorsson fick vara med om byte av datumstämpel, sigill och försändelseetiketter mm, som framgår av följande stycke.

Med 1958 års ingång ändrades poststationens namn till Skånes Charlottenlund. Ändringen motiverades av att post till Charlottenlund i Danmark ofta sorterades till den svenska orten med samma namn och vice versa. Jag erinrar mig från min dåvarande tjänstgöring på postdirektionen i Malmö, att viss tveksamhet rådde om poststyrelsen skulle kunna acceptera ett så långt namn som föreslogs. Det visade sig att det inte var så svårt att få in så många bokstäver i datumstämpeln. Den kom att användas under nära nog tio år. Poststationen ersattes med lantbrevbäring från Ystad med oktober månads ingång 1967.

Snårestad

1901-08-02–1953-12-31

Samma dag som Ystad-Skivarps järnväg öppnades för allmän trafik öppnades en järnvägspoststation i Snårestad den 2 augusti 1901. Eberhard Zacharias Atelin fick ta ansvar för stationen med 180 kr i årsarvode för den del av verksamheten som berörde posttjänsten. Arvodet höjdes till 240 kr efter 1905 års allmänna reglering. Detta kom efterföljaren i januari 1908 till godo, Herman Trillström.

Med nedläggning av trafiken den 16 februari 1919 befanns det lämpligt att behålla poststationen. Såsom lantpoststation levde den kvar till 1953 års utgång, då effektiv lantbrevbäring med ökade befogenheter för lantbrevbärarna kunde ersätta den utan med för postkunderna.

Sjörup

1875-01-01–1942-04-30

Nästa stationshåll på vår tänkta färd är Sjörup. En lantpoststation med namnet Sjörup öppnades med 1875 års ingång som ett resultat av de stora förändringar som framkallades av kronobrevbäringsreformen.

Till föreståndare antogs då länsmannen G E Lindstedt med ett årsarvode på 200 kr. Ett formellt beslut hade fattats om att dra in poststationen med januari månads utgång 1879, då lantbrevbäring skall ersätta denna. Emellertid lyckades man den gången övertala poststyrelsen om att få behålla poststationen. Motprestationen blev att Lindstedt åtog sig befattningen mot ett till 100 kr sänkt årsarvode. Från och med maj 1889 finner vi skolläraren Johannes Allander som föreståndare, alltså med 100 kr i årsarvode.

Allander blev uppsagd i anslutning till järnvägsbyggnationen och fick lämna över datumstämpel, sigill och vissa andra inventarier den 2 augusti 1901 till Nils Jeppsson, ansvarig för den nya järnvägspoststationen. Denne fick förflyttning till Västra Nöbbelöv från och med november 1912 (diarienummer 1 b 2258/12) och Anders Månsson blev ny chef i Sjörup. Efter järnvägsnedläggningen fanns en lantpoststation i Sjörup till april månads utgång 1942. Det var en av de få svenska poststationer som drogs in under 2:a världskriget.

Västra Nöbbelöv

1890-01-01–1952-12-31

Bakom tillkomsten av en poststation med namnet Västra Nöbbelöv finner vi en mångårig kamp av ortsborna. Det är ett bland åtskilliga exempel på hur man till sist lyckas genom att det finns någon som erbjuder sig att ansvara för skötseln av en poststation utan arvode från postverket. Jag använder mig i fortsättningen, utom i direkta citat, av namnet Västra Nöbbelöv, ehuru förleden Västra tillkom senare på 1880-talet. Innan dess fanns det fyra församlingar med namnet Nöbbelöv, nämligen de som senare skulle heta Källs Nöbbelöv, Norra Nöbbelöv, Västra Nöbbelöv och Östra Nöbbelöv.

Jag hoppas att inte trötta ut mina läsare trots att jag i detta fall vill gå ännu längre tillbaka och det så långt som till 1855. När brevlådor var en nyhet i anslutning till enhetspostots införande från den 1 juli 1855, då också frimärken infördes i vårt land, var brevlådorna en fråga som avgjordes på hög nivå, d v s av poststyrelsen.

En sådan brevlåda sattes tidigt upp i Mossby i nuvarande Västra Nöbbelövs socken. För brevlådan utsågs en brevlådsvärdare. Jag vet inte vilken som fick det ansvaret i Mossby. Han skulle rätta sig efter ett tryckt blad med **"underrättelser och föreskrifter angående Brevlådor, som vid postvägar anbringas"**.

För att få en sådan brevlåda kunde en socken eller flera korrespondenter anmäla till länsstyrelsen att de önskade en. Det var sedan länsstyrelsens sak att föra önskemålet vidare till poststyrelsen efter undersökning av behovet.

Chans till framgång hade man vid ansökan om man åtog sig att underhålla brevlådan och förmedla avtal med någon som skulle ha vård och tillsyn över den utan annan ersättning från postverket än tio riksdaler per år. Lådorna kunde rekvireras från postverket eller anskaffas privat. I det senare fallet lämnade postverket en ersättning av högst 8 riksdaler för varje låda.

Antalet landsvägsbrevlådor blev inte så högt. Det var först med den moderniserade lantbrevbäringen långt in på 1900-talet, som siffran steg mycket. Men en särskild iakttagelse kan noteras om brevlådorna av 1855 års modell. Generalpostdirektör Wilhelm Roos uppgav i sin historik i Postens första verksamhetsberättelse, att en orsak till beslutet 1860 om att poststationer skulle inrättas på landsbygden var just den, att möjligheten till att underlätta korrespondens genom att använda brevlådor inte utnyttjades tillräckligt mycket.

Statistik togs upp om brevlådornas utnyttjande under vissa perioder. Den var ibland så nedslående att den föranledde poststyrelsen att skriva till berörda länsstyrelser för att fråga om de ansåg brevlådan vara berättigad eller om den kunde dras in.

Brevlådan i Mossby utnyttjades under 1870 för 170 brev, under 1871 för "150 à 160", under 1872 för 150 och under 1873 för "ca 180" brev. Siffrorna verkar uppskattade. Brevlådan drogs in i anslutning till att posttrafiken började på järnvägen Malmö-Ystad den 15 december 1874, då en ny postlinje inrättades från Rydsgård.

Genom ett regeringsbeslut 1860 fick poststyrelsen egen befogenhet att inrätta poststationer på landsbygden. En bidragande orsak till detta var, som nämnts på föregående sida, det faktum att brevlådorna inte ansågs tillräckligt utnyttjade för att underlätta brevväxlingen. Med beslutet om poststationer på landsbygden fick varje socken fick själv bevaka sina möjligheter att få en poststation genom att sända motiverad ansökan till länsstyrelsen, där man tillstyrkte eller avstyrkte innan ärendet gick vidare till poststyrelsen.

Jag har inte funnit någon tidig sådan ansökan från Nöbbelöv. Med 1874 års ingång började många nya poststationer inrättas utan sådan ansökan. Det berodde på att länsstyrelsen i samråd med poststyrelsen avgjorde, var poststationer skulle inrättas i anslutning till att kronobrevbäringsreformen genomfördes. Efter denna viktiga reform, som för denna del av Skåne sammanföll med nyåret 1875, begåvades Västra Nöbbelöv inte med någon poststation. Däremot blev postföringen ändrad bland annat på så sätt att linjer förlängdes på grund av omvägar till nya poststationer, t ex i Skivarp, som med tillkomsten av järnvägen Malmö-Ystad fick sin post via Rydsgård.

Det var en besvikelse att Västra Nöbbelöv inte fick en egen poststation genom kronobrevbäringsreformen. Efter påtryckning från många togs frågan om en poststation upp i kommunalstämman med Nöbbelövs socken den 27 december 1876. Protokollet som sändes till poststyrelsen med ansökan, avslutades på sätt som den på nästa sida avbildade protokollsavskriften visar. Ansökan, som daterades den 29 december 1876, inleddes med följande rader:

"Nöbbelöfs församling, som alltsedan Postväsendet nya ordnande mångfaldigt känt saknaden av sin gamla brevlåda i Mossby med daglig postförbindelse mellan Malmö och Ystad, skulle visserligen förr än nu hava anhållit om en mindre poststation i Nöbbelöfs by, om icke billigt undseende för Kungl. General-Post-Styrelsens utröttliga arbete i avseende på postväsendets ändamålsenliga ordnande, värdigt den största tacksägelse, ansetts böra tillbakahålla allt klander och förändringsbegär."

För att göra ansökning hos Kongl. General-Post-Styrelsen om erhållande af en poststation i Nöbbelöv valdes en kommitté bestående af tre personer, hvartill utsågs Regements-Pastorn P. Sivardsson, Ego-delningsrätts-ledamoten Nils Hansson samt undertecknad Hans Rasmusson
Uppläst och godkänt.

Hans Rasmusson
Per Hansson. Olof Carlsson. P. Sivander. Jeppa Carlsson

Vidensmas

Ex officio
Hans Rasmusson
St. Sivander

I fortsättningen av framställningen visade man på hur förbättringar av postservicen på många håll och i synnerhet för denna del av Skåne samtidigt fått konsekvenser för vissa korrespondenter:

"Nu kommer denna församlings post, synnerligen tidningarna, via Ystad-Rydsgård-Skivarp till Nöbbelöv. Vi önskade att den måtte komma Marsvinsholm-Sjörup-Nöbbelöv och alltså all postkommunikation med Skivarp, som har daglig sådan med Rydsgård, upphöra. Genom denna inbesparing av den onödiga skjutskostnaden mellan Skivarp och Nöbbelöv, 6/10 mil sex gånger i veckan, skulle enligt vår beräkning uppkomma en vinst av 269 kronor 55 öre eller mera än vår begärde postförvaltare tänker få i lön för sitt besvär.

Om Kungl. General-Post-Styrelsen alltså villfar vår ödmjuka begäran om postanstalt i Nöbbelöv, som får sin post från Marsvinsholm och alldeles inställer förbindelsen med Skivarp, så göres för Kungl. General-Post-Styrelsen en rimlig vinst och hela Nöbbelöfs församling beredes en mycket stor förmån. Skivarp och Nöbbelöv är visserligen ett pastorat, men socknarna äro belägna i olika härad och ha nu i 2 år alltså Landshövdingeämbetets skrivelser till pastorsämbetet i Nöbbelöv måst befordras från Malmö till Marsvinsholm-Rydsgård-Skivarp innan de hit anlända".

I framställningen föreslogs folkskolläraren P Duvander till föreståndare för den önskade poststationen *"vilken allthittills utan någon ersättning emottagit posten från Skivarp och härigenom gjort församlingen en väsentlig tjänst"*. Avslutningsvis påpekades, *"att Sjörups postanstalt är belägen, icke i Sjörup by, utan några fjärdedels mil nordost därifrån å Södra Wallösa Kronolänsmanskontor"*.

Poststyrelsen remitterade framställningen till postinspektionen i Malmö den 19 januari 1877 för *"att, efter det poststationerna i Skivarp och Sjörup blivit hörde, inkomma med yttrande"*.

Tolv dagar senare inkom direkt till poststyrelsen ett slarvigt skrivet brev från en falang i Västra Nöbbelöv, som inte alls var enig med församlingen i övrigt om behovet av en poststation. Detta torde i viss mån ha bidragit till utgången av ärendet, men tungt vägde de officiella uttalandena av poststationsföreståndarna i Skivarp och Sjörup. Dessa hade naturligtvis sina revir att bevaka. De befarade minskad omsättning om en poststation kom till i deras relativa närhet.

Postinspektionens remissvar den 31 januari 1877 i förening med de tre nämnda negativa uttalandena bidrog till att poststyrelsen utan att ens rådgöra med länsstyrelsen ansåg ärendet *"ej för närvarande böra till vidare åtgärd föranleda"*.

På den tiden fick sökandena inte något besked om utfallet med mindre de själva hörde av sig. Jag har inte kunnat finna någon anteckning om att företrädarna för dåvarande Nöbbelövs socken gjorde det. Däremot togs frågan upp åtta år senare, vid kyrkostämman den 23 februari 1885. Då tillsattes *"för frågans bringande till en önskad utgång och med full rätt att handla å församlingens vägnar en kommitté, bestående av följande personer: kommunalordföranden Nils Ohlsson i Krågarp, kyrkvärden Per Hansson i Nöbbelöv, hemmansägarna Kristoffer Jönsson i Tingaröd, Anders Andersson i Krågarp, Ola Ohlsson i Mossby och tjänstgörande pastor"*.

Kommittén agerade genom att till poststyrelsen skicka protokollsutdraget, åtföljt av en specifikation över utgifter som socknen haft för bl a den egna postväskans befordrande samt statistik över prenumererade tidningar mm. Av denna framgick bl a att det fanns tolv prenumeranter på Ystads Allehanda i Nöbbelöv och nio i Mossby. Ett fåtal prenumeranter fanns på andra tidningar, som t ex Stockholms Dagblad, Stockholms Veckoblad, Ystads Tidning, Skånska Aftonbladet, Arbetarbladet och Allehanda för Folket. Kommittén gjorde utöver protokollsutdraget en separat missivskrivelse, en tämligen lam sådan, som framgår längre fram av min berättelse.

Desto intensivare var i stället motparten, denna gång representerad av en enda man, nämligen lantbrukaren Nils Nilsson boende med adress Mossby 10. Att han var ensam om att skriva motiverade han med följande ord: *"Jag har ej ansett behövt låta flera personer skriva på denna min belysning av saken, då jag ej anser namnlistor eller vad de nu må kallas, av synnerligt värde. Huru löjliga dylika skrivelser oftast äro, må framhållas i det, att husägare, som arbeta med träskor, på skrivelser vid begäran om poststation i Nöbbelöv kalla sig fabrikörer för att hos kungl. styrelsen skyldra som män med mycken post"*.

Den tio sidor långa inlagan är visserligen undertecknad av Nilsson själv men skriven av någon annan, ej namngiven. Det därmed gjorda påhoppet på kyrkostämmans uttalande torde ha påverkat poststyrelsens senare beslut att inte bifalla ansökan om en poststation i Nöbbelöv, även om de verkliga sakskälen så småningom framfördes av länsstyrelsen. Som exempel på den intensiva önskan att gå emot kyrkostämman vill jag här ge utrymme åt ett par andra utdrag ur Nilssons långa inlaga.

"Postdagarna äro orttidningarnas utgivningsdagar med undantag av ena numret av Ystads Allehanda, och för att få jämväl detta nummer utgivningsdagen och ej en dag gammalt betalar kommunen till ett extra postbud 17 öre i veckan, vilket bud för denna ersättning från Nöbbelöv går en omväg om Mossby till Skivarp och forslar fram och åter varje onsdag en lösväska till Mossby och en dito till Nöbbelöv". - - -

"Det må erinras om att under landsvägspostens tid var brevlåda i Mossby, och då fann den övriga delen av socknen sig med att därstädes hämta sin post, oaktat denna plats ligger ungefär på samma avstånd som nuvarande poststation".

Med nuvarande poststation syftar Nilsson här på poststationen i Skivarp, till vilken avståndet för många sockenbor i Nöbbelöv var obetydligt. Den dåvarande brevlådsvärdaren, vars villkor återges på sid 7, fungerade på den tiden som förmedlare av post även i ankommande riktning. Med sin bostad i anslutning till brevlådan tog han emot ankommande post till sockenborna från den passerande postföraren, när denne tömde brevlådan.

Jag kan inte undanhålla mina läsare avslutningsraderna i Nilssons brev: *"Det synes något djärvt att begära poststation i varje kyrkoby på en slätt, där kyrkorna äro så närbelägna varandra, att det ibland är endast några bösskott emellan dem"*.

Utän att vara behandlat av kyrko- eller kommunalstämman kom ytterligare ett brev till poststyrelsen i april 1885 som visade ovilja mot

kyrkostämmans försök att få en poststation inom socknen. Detta brev var underskrivet av tio personer i Torsjö. Här kan jag inte undgå att nämna att vid ett annat tillfälle gjorde Torsjö-borna själva, liksom också Mossby-borna ansökan om att få egna poststationer (arkivnummer 117 resp 937 i mitt till Postmuesum överlämnade arkiv).

Det drygt fem sidor långa brevet från Torsjö i mars 1885 med moteld mot kyrkostämmans önskemål började med att "framhålla det orimliga i Nöbbelövs begäran, och det förvånar ortens befolkning, att Nöbbelöv så där gång efter annan besvärar Kungl. Styrelsen med sina orimliga förslag och önskingar, vilka rättvisligen aldrig böra vinna någon framgång, allraminst kan det väl komma ifråga att inrätta poststation i Nöbbelöv eller ändra nuvarande postförhållanden under sådana skäl som de olika stämmorna anfört". ---

"Behovet av poststation i Nöbbelöv kan ej sägas under senare tiden hava ökat, då däremot behovet av postvägen över Torsjö nu är större än förr, då Torsjö by och omnejd numera ej kan få anlita något bud från Torsjö gård, utan får posten genom lösväskor till Torsjö med Kgl. Postverkets gångpostförare".

Förutom av det privata intyg som återges på vidstående sida åtföljdes inlagan från Torsjö-borna av flera intyg med samma avsikt att skjuta Nöbbelövs sockens framställning i sank. Bland dessa intyg fanns ett från poststationsföreståndare Wilander i Skivarp och ett från kronolänsmannen G E Lindstedt i Södra Wallösa Den sistnämnde var dessutom föreståndare för poststationen i Sjörup.

Det fanns således i stort sett bara negativa uttalanden för Västra Nöbbelöv, när poststyrelsen skulle pröva kyrkostämmans ansökan. Denna följdes av en formell ansökan den 5 maj 1885, underskriven av kommunalordföranden Nils Ohlsson samt de övriga utsedda företrädarna för kommunen enligt uppgift i fjärde stycket på sid 11. För att inges till poststyrelsen lämnades denna ansökan till ledamoten av riksdagens andra kammare Hans Andersson, som var socknens representant. Bland intressanta framhållanden i ansökan finner jag det lämpligt att citera:

"Postanstalten i Skivarp, belägen en halv mil från Nöbbelöv, inbringa postverket i brutto årligen över 1.000 kronor, varav minst tredjedelen intjänas från Nöbbelövs socken. Om Nöbbelöv fränskiljes Skivarp, vars postföreståndare har i årlig lön 300 kronor utom avgifter för lösväskor, får han ungefär lika antal personer att postbetjäna, som postföreståndaren i Sjörup, vilkens lön är 100 kr."

Riksdagsman Hans Andersson skrev själv ett följebrev med överlämnandet till poststyrelsen, vilket han avslutade med att för egen del "ödmjuktligen anhålla om bifall till sökandenas begäran".

Mer än en gång hafva vi m. fl. haft i tankar att begära post till Skivarp jemväl på lördagarne, emedan den utrikes post, som på lördagens e.m. ankommer till järnvägsstationen, ej kan erhållas förrän på måndags e.m., emedan Skivarp ej har post om lördagarne; men de ingen definitiv begäran härom allattit äro vi på mycket mer förvisade om, att ingen rubrikering sker i det postförordningsbrett, som nu eger rum, hvilket detta är det mest praktiska och allmogets till den stora allmänhetens fulla behållighet, hvarom vi på det kraftigaste önska, att Kgl. Poststyrelsen ej måtte fatta något afseende vid Nöbbelövs gjorda framställningar utan bortom villfara Torsjö begäran som är fullt berättigad allmänhetens nuvarande poststationer äro på det sättet och postverket på inrättat, att hvar och en Kgl. Poststyrelsen, Bronsposten eller allmänheten skulle vinna någon fördel af någon slags försändelse härutinnan. — Vi hoppas derfor, att Kungl. Styrelsen, i förordrar Postinspektörerna i S. Distriktet, Poststationsföreståndarnes i Sjörup och Skivarp, Bronspostens i ämnet m. fl. härskers föfderi samt Skivarp's kommun's uptranden af den Nöbbelövs framställningar skall de falla till någon märkning upptagas, då det säkerligen skall bli en tydliggjord att desamma (Nöbbelövs postframställningar) ej äro förtynda något afseende.

Skivarp i Mars 1885.

H. Andersson
Riksdagsman i Skivarp
och Rydgård's ägare.

E. von Greyer
innehafvare af Topshög's
gård.

L. Boklund
Gästgärd i Skivarp
M. Stoltz
Ejnar i Skivarp.

Hans Nilsson
Ordförande i Skivarp's sockens
Brandt och Kamé
Christoffersson
egare af Midlerups gård

Denna gång fann poststyrelsen för gott att inhämta yttrande från länsstyrelsen i Malmö, som med sitt uttalande den 16 juni 1885 kan sägas ha omöjliggjort för kommunen att få en poststation. Det avslutades med konstaterandet att de sökande *"i följd av sin belägenhet emellan Skivarps och Sjörups poststationer, på ett avstånd av omkring 1/2 mil från den förra och 1/4 mil från den senare hava tillfälle att utan synnerliga uppoffringar hämta sin post i Sjörup, samt någon ändring eller inskränkning uti nu bestående gångpostföreläggning å ovannämnda linje icke torde böra vidtagas, synes Nöbbelövs sockens behov med avseende på postbefordringsväsendet vara tillräckligt tillgodosedda, så att inrättandet av poststation i Nöbbelöv ej bör komma ifråga"*.

Poststyrelsen lade hela det nu omfattande ärendet till handlingarna efter att ha försett svaret från länsstyrelsen med följande påteckning: *"1885 den 19 juni anm i KGps och skulle såsom icke påkallande vidare åtgärd läggas till handlingarna"*.

Kampen gick emellertid vidare. Socknen fick under mellantiden ett prefix i sitt namn. Nästa handling i berättelsen är *"utdrag av protokoll, hållet vid kommunalstämma med Västra Nöbbelöfs församling den 8 April 1889"*. Enligt detta *"beslöt församlingen enhälligt att ingå till Kungl.Generalpoststyrelsen och Postinspektören i Södra Järnvägspostdistriktet eller annorstädes, om så erfordras, med en vördsam anhållan om att få en poststation inrättad härstädes"*.

De utsedda, denna gång tolv personer, som tillsammans representerade även byarna Ringaröd, Krågarp och Mossby, undertecknade en ansökan i given riktning den 1 juli 1889. I denna fanns en passus med följande text: *"Vill Kungl.General-Poststyrelsen ej utanordna lön till postförvaltaren, så åtaga vi oss härmed att själva avlöna honom och föreslå i så fall därtill folkskolläraren P Duvander härstädes"*.

Poststyrelsen remitterade framställningen till postinspektionen, som under mellantiden fick flera skrivelser från sökandens motparter, alla med syfte att motverka ett beslut om en poststation i Västra Nöbbelöv. En sådan negativ inställning hade också postinspektör Hugo Winroth, som slutade sin fyra sidor lång plädering med följande ord: *"Jag får således ödmjukast hemställa, att den gjorda petitionen ej måtte påkalla någon Kungl.Generalpoststyrelsens vidare åtgärd, utan att ärendet måtte läggas till handlingarna"*.

Det gjorde man också i poststyrelsen, men vilande så tillvida, att följande påskrift gjordes under adressmeningen på postinspektionens svar: *"Akten i avskrift meddelad sökandena för begärt avgivande av påminnelser, som avvaktas"*

Ett sådant avvaktande kunde avslutas, sedan sökandena kommit med sina påminnelser, daterade den 28 oktober 1889. De bestod av fyra välskrivna sidor, där man bl a hade tillfälle att bemöta många påståenden från motparterna, påståenden i olika skrivelser i det digra ärendet, som sökandena tidigare inte fått del av. Jag skall blott återge ett utdrag som visar något av vad som förekommit i den efter hand allt hetare kampen mellan olika intressen i den tätt bebyggda sydsvenska bygden:

"Att såsom postföreståndaren i Skivarp gjort i sitt utlåtande jämföra vår bekvämlighet ifråga om postbefordringen med Malmö, där brevlådor finnas i varje gathörn och där brevbärare kringföra försändelserna i husen är ju rent av barnsligt; men det visar också tydligt vad vikt Kungl.General-Poststyrelsen kan tillmäta de skäl, som anföras och den iver, som ådagalägges av de båda närboende postföreståndarna för att hindra oss att få våra postkommunikationer förbättrade. Ja det tyckes just bevisa, att vår post är så betydlig, att vare sig av ekonomiska skäl eller för att giva det redan varande kontoret ett slags högre rang genom att behålla vår post, man ordentligen kämpar emot realiserandet av vår mycket billiga fordran".

Påminnelserna inkom till poststyrelsen den 2 november 1889 och denna gång gjordes inte någon remiss därifrån. I stället skrevs ett beslut den 5 november till postinspektionen som kanske väckte förvåning där. Det innebar nämligen att en poststation skulle öppnas med 1890 års ingång med namnet Västra Nöbbelöv. Postinspektör Hugo Winroth undertecknade den 9 december 1889 ett brev till poststyrelsen med följande innehåll:

"Åberopande Kungl.Generalpoststyrelsens skrivelse den 5 sistlidne november, dnr 10192/1663 Trafikbyrå, får postinspektionen härmed vördsamt överlämna av folkskolläraren Per Duvander behörigen underskrivet kontrakt om poststations skötande i Västra Nöbbelöv utan åtnjutande av någon ersättning från Postverket".

Därmed hade 15 års strävanden av Nöbbelövs-borna efter förlusten av brevlådan vid Mossby krönts med framgång. Allra minst i skrifter om post vid våra järnvägar brukar jag ägna något större utrymme åt järnvägar närliggande lantpoststationer, men jag har gjort ett undantag i detta fall. Det är visserligen inte ett unikt exempel bland de hundratusentals handlingar som finns i postens centralarkiv, numera förvarat i Riksarkivet, men jag har funnit det intressant. Per Duvanders era som poststationsföreståndare blev inte lång, eftersom han redan med 1891 års ingång fick överlämna befattningen till sin efterträdande kollega Anders Nilsson Hagman.

Vid detta tillfälle upphörde den oavlönade sysslan. Poststyrelsen gick nämligen med på att betala årsarvode till Hagman på 100 kr. Under drygt tio år fick han fördel av detta, men han blev uppsagd i anslutning till järnvägens tillkomst, Den 2 augusti 1901 fick han lämna datumstämpel, sigill, försändelseetiketter och vissa andra inventarier till järnvägsstationens föreståndare Sven Mattisson Hassel. Dennes årsarvode för själva postsysslan uppgick till 180 kr.

När Mattisson Hassel avgick med augusti månads utgång 1912, uppehölls befattningen på vakans av Anders Månsson och från den 1 november 1912 övertog stationsmästaren Nils Jeppsson ansvaret för järnvägspoststationen (diarienummer 1 b 2258/12). Han hade dessförinnan varit föreståndare för järnvägspoststationen i Sjörup sedan dess start. På hans personalblad finner man anteckningen "avgick 14/2 19". Trafiken på järnvägen blev nerlagd den 16 februari 1919, men poststationen fick vara kvar som en lantpoststation.

Fru Augusta Andersson övertog sålunda postinventarierna den 16 februari 1919 och blev nu ortens poststationsföreståndare till och med september 1944. Hon efterträddes av Gudrun Nilsson som fick uppleva poststationens indragning med 1952 års utgång.

Nedan återges poststationens näst sista personalkort, starkt förminskat.

Poststation: Västra Mörbylöv

Överordnat postkontor: Skumpen (Öppnad den _____
Dnr _____)

Poststationsföreståndare		Yrke		Född den		Tillträdde befattningen den		Dnr		Föret poststationsföreståndare														
										i under tiden														
Gudrun Nilsson (föreståndare)		Kassörstuga		5.10.1874		14.12.1919		Avgick 1.10.19																
Gudrun Nilsson Jacobsdotter				21.11.82		1.10.19																		
19.1.36																								
Klass	Grupp	Per Ar Kr.	F. o. m.	Dnr	Per Ar Kr.	F. o. m.	Dnr	Per Ar Kr.	F. o. m.	Dnr	Per Ar Kr.	F. o. m.	Dnr	Per Ar Kr.	F. o. m.	Dnr	1/10	1/10	1/10	1/10	1/10			
Fast ersättn. resp. arvode		510	1.9.24		60	1/125		576	60	1/27	777	1/36		900	900									
Ålderstillägg					78	1/125		234	56	1/27	360			360										
Expensanslag		60	1.9.24		60	1/125		60	1/27		60			60										
Sidopostanslag																								
Nattpostanslag																								
Posttransportanslag														60	1.8.37	12.2.19					60	60		
Biträdesanslag																								
Personligt tilläggsarvode såsom ersättning för mistad frankoteckensprovision																								
Semesterbidrag		20	1.9.24		20	1/125		20	1/27		25													
Dyrtdstillägg																								
Uppbörd kr.:				Frankoteckensförskott																				
1924	839	1929	1934	1939	1924	1929	1934	1939	1924	1929	1934	1939	1924	1929	1934	1939	1924	1929	1934	1939	1924	1929	1934	1939
1925	930	1930	1935	1940	1925	1930	1935	1940	1925	1930	1935	1940	1925	1930	1935	1940	1925	1930	1935	1940	1925	1930	1935	1940
1926		1931	1936	1941	1926	1931	1936	1941	1926	1931	1936	1941	1926	1931	1936	1941	1926	1931	1936	1941	1926	1931	1936	1941
1927		1932	1937	1942	1927	1932	1937	1942	1927	1932	1937	1942	1927	1932	1937	1942	1927	1932	1937	1942	1927	1932	1937	1942
1928		1933	1938	1943	1928	1933	1938	1943	1928	1933	1938	1943	1928	1933	1938	1943	1928	1933	1938	1943	1928	1933	1938	1943

Skivarp

I Skivarp anknöt vår järnväg till den sedan den 1 maj 1895 befintliga järnvägspoststationen vid linjen Rydsgård-Trelleborg. Det hade, som framgår av det föregående, tidigare funnits en lantpoststation i Skivarp, vilken drogs in när postbefordran började på nyssnämnda järnväg. Detta medförde den gången, på samma sätt som vid "vår järnväg" beträffande Sjörup och Västra Nöbbelöv, att lantpoststationens föreståndare blev uppsagd. I Skivarp gällde detta handlanden A Ohlsson. Den förste föreståndaren för poststationen i Skivarp, som hade öppnats med 1875 års ingång i anslutning till kronobrevbäringsreformen, var skolläraren P N Wilander, då med 350 kr i årsarvode.

Ohlsson hade sålunda den 1 maj 1895 överlämnat datumstämpel, sigill och vissa andra inventarier till järnvägsstationens föreståndare, stationsinspektör Carl Hugo Meijer. Hans årsarvode på 300 kr höjdes redan den 1 oktober 1896 till 360 kr och steg efter 1902 års allmänna reglering till 420 kr.

Stationsinspektör Hans Gustaf Kylberg tog över den 1 oktober 1905. Han avgick formellt med juni månads utgång 1914, men befattningen uppehölls under lång period av stationsskrivaren Simon Johan Broomé. Som ordinarie innehavare av befattningen från den 16 januari 1915 finns stationsmästaren Per Nilsson Walldén antecknad. Han hade tidigare innehaft motsvarande tjänst i Bedinge.

Trafiken ökade efter hand men det dröjde till den 1 maj 1952, innan poststationen efter skilsmässa från järnvägen höjdes till postexpedition, samtidigt med indragning av poststationen Skivarp sockerbruk. Med den postala titeln stationsmästare blev då Margit Linnéa Lindblad chef för postexpeditionen i Skivarp. Senare decenniernas utveckling har pekats i fel riktning. I projekt "Nät 92" har postkontoret, som termen var från 1986 års ingång, blivit indraget. Ersättningen blev s k Närpost hos Skivarp Bensin och Kiosk AB.

Med ny terminologi, redovisad i "Meddelande Minnespoststämplat 1998:16", motsvaras vad som tidigare kallades Närpost, av begreppet försändelsekontor. Denna grupp uppdelas i försändelseställen och utlämningsställen. Försändelseställe motsvarar Närpost med både in- och utlämning. Utlämningsställe motsvarar Närpost med enbart utlämning. Terminologin fortsätter tydligen att vara snårig.

Abbekås

Vi gör avslutningsvis en avvikelse från den tänkta tågresans ändstation och beger oss landsvägsledes söderut till en poststation, till vilken posten expedierades över Skivarps, som därigenom fick poäng för s k sidopost.

Det hände inte sällan att poststationer öppnades på villkor att någon ersättning till föreståndaren inte skulle betalas av postverket. Nyss har jag berättat om ett sådant fall i Västra Nöbbelöv. Ibland framgår det av handlingarna att föreståndaren ändå inte blev arvodeslös utan fick någon kompensation från kommunen eller från dess invånare. Hur fallet löstes i Abbekås vet jag inte, men efter en lång remissbehandling medgav poststyrelsen att en poststation skulle öppnas där den 1 oktober 1896. Disponenten Albin Skarman blev föreståndare utan arvode från postverket.

Vid 1899 års ingång överlät han befattningen till Nils Persson, som då tillerkändes ett årsarvode av 200 kr från postverket. Det höjdes till 300 kr år 1913.

Nils Persson avgick den 1 oktober 1931, följd av Ellen Lundqvist. Vid sitt frånträde den 1 juli 1948 lämnade hon över befattningen till Sonja Gustafsson. I god tid före sin pensionering hann Sonja få titeln stationsmästare, då poststationen statushöjdes till postexpedition den 1 december 1975. Från 1986 års ingång är termen för denna postanstalt postkontor. Detta lämnades år 1993 på entreprenad till Abbekås Mat AB vid Sockenvägen.

Störningar i posttrafiken

I 1990-talets moderna Posten AB är detta nästan helt oberoende av järnvägstrafiken, även om vissa postsändningar alltjämt sker den vägen också efter det att all postkupébefordran upphört.

Tidigare var postverksamheten mycket känslig när tågtrafiken inte fungerade planenligt. Ett exempel finner vi i den strejk som varade under en kortare tid i maj 1906 genom aktioner av järnvägsfolk på Malmö-Ystads och Ystad-Skivarps järnvägar.

För att kunna upprätthålla postförbindelserna på de strejkdrabbade järnvägslinjerna fick postverket i egen regi hastigt inrätta daglig landsvägspost dels på tre nya delsträckor mellan Malmö och Ystad och dels på linjen sträckan mellan Skivarps och Snårestad. Den särskilda tidtabell, som utfärdades för den sistnämnda, återges här.

Skifarp—Snårestad.

—	12 ⁰	Skifarp	3 ²⁰	—
12 ³⁰	12 ⁴⁰	Vestra Nöbbelöv	2 ⁴⁰	2 ⁵⁰
1 ⁰	1 ¹⁰	Sjörup	2 ¹⁰	2 ²⁰
1 ³⁰	—	Snårestad	—	1 ⁵⁰

Utgifvet den 18 maj 1906.

Avlysningen av det särskilda arrangemanget kom ganska snart och delgavs de postanställda på det sätt som framgår av reproduktionen nedan.

50

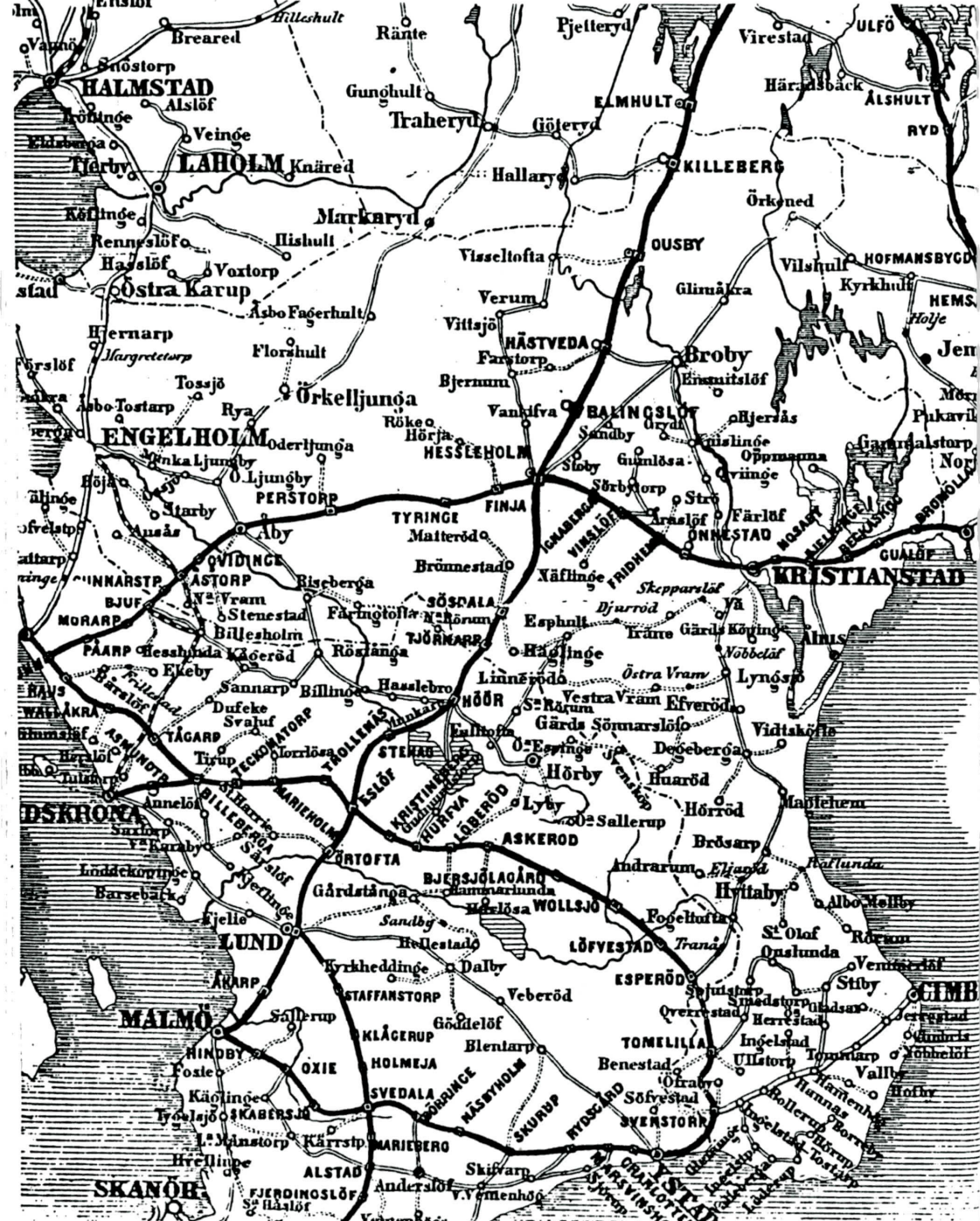
1906. BIHANG TILL KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSENS CIRKULÄR

B. JÄRNVÄGSPOSTER M. M.

N^R 14.

Den på grund af strejk inställda järnvägspostbefordringen å Malmö—Ystads och Ystad—Skifarps järnvägar har med den 21 innevarande maj åter igångsatts, i följd hvaraf den under afbrottet i nämnda järnvägspostbefordran anordnade dagliga landsvägspostföringen å linjerna Malmö—Skubersjö, Näsbyholm—Rydsgård, Rydsgård—Ystad och Skifarp—Snårestad med den 20 dennes indragits.

Utgifvet den 23 maj 1906

Ur 1875 års post-, tele- och järnvägs-karta. Den under 1865-1866 tillkomna järnvägen Eslöv-Ystad har bidragit till väsentlig omläggning av landsvägs-postföringen och från den 15 december 1874, då järnvägen Malmö Ystad togs i bruk för posttrafik har bl a postföringen väster om Ystad ändrats. Därigenom uppstod vissa komplikationer för t ex Nöbbelövs socken, varom berättas i denna skrift.